

НЛО І ПРАВОСЛАВ'Я

«Правдиве Православ'я далеке від всякого мертвого формалізму. У ньому немає сліпої покори «букві закону», тому що воно, Православ'я, це «дух і життя» (Ін. 6; 63). Те, що здається бездоганно правильним й абсолютне з зовнішньої та чисто формальної точки зору, зовсім не обов'язково є таким насправді...».

Архієпископ Аверкій

В останні роки серед священників та мирян Російської православної церкви Московського патріархату дуже наполегливо поширюється ідея про те, що усі без винятку «нерозпізнані літаючі об'єкти» (скорочено – НЛО) є ні чим іншим, як усілякими сатанинсько-бісівськими проявами. Такої ж або дуже близької думки дотримуються й представники деяких інших (але не всіх) релігійних конфесій. Зокрема, Церкви християн-адвентистів сьомого дня та Свідків Ієгови.

Об'єктивності заради, треба сказати, що поширенню цієї думки серед християн сприяє емоційне неприйняття ними хвилі відверто спекулятивних, некомпетентних, а нерідко й блюзнірських, з погляду віруючої людини, «одкровенень» різного роду «уфологів», «контактерів» та «екстрасенсів», що в останні роки захлиснула засоби масової інформації. Автори цих «одкровенень» часто валять в одну купу, здавалося б, несумісні речі: НЛО, парапсихологію, християнство, східну філософію, поганські культу, прибульців з космосу, земних «барабашок», чаклунство, цілительство, науку і релігію... Таким ось чином утворюється неймовірна мішанина, яка, однак, усе більше здобуває вигляд деякої цілісної світоглядної системи – такої собі «релігії майбутнього». Вона все більше впливає на свідомість сучасного людства, тим самим створюючи серйозну конкуренцію традиційним віровченням.

У відповідь на це в сучасному християнстві виник і сформувався цілий богословсько-критичний напрямок, що намагається ідейно протистояти наступу нової «релігії». Виходячи саме зі специфічних завдань ідеологічно-політичної боротьби з новим «ворогом», представники цього критичного напрямку намагаються якось виробити і теоретично обґрунтувати новітню офіційну позицію своїх церков стосовно нього. При цьому головний удар критиків направляється на те, що, на їхню думку, виступає як основа «неорелігії» – на НЛО та інші аномальні явища. Логіка такого суто прагматичного підходу цілком ясна: адже швидко й легко покінчити з конкурентом можна лише тоді, коли розгромиш те, на чому він базується. От тільки шкода, що самі НЛО та інші незвичайні феномени, – як той реально існуючий фактор, що стоїть за нерозпізнаними спостереженнями, – цих критиків не дуже й цікавлять. Про це, до речі, вони й самі висловлюються досить відверто.

Так, один з відомих розробників новітньої теорії про «сатанинсько-бісівське» походження НЛО покійний ієромонах РЗПЦ Серафім Роуз, – а його особисті погляди на цей предмет саме й узяті на озброєння Московською патріархією в якості основних, – у книзі «Православ'я і релігія майбутнього» пише: «Православного спостерігача цікавить не сам цей феномен, але те, що духовно з ним зв'язане: як звичайні люди пояснюють НЛО і чому?...». У книзі «Великі пророцтва Біблії», фактично, те саме заявляє не менш відомий адвентистський проповідник Марк Фінлі: «Питання про те, чим були в дійсності явища, що спостерігалися, не є головним. Основна проблема полягає в обробці розуму».

Отже, основну негативну проблему для своїх релігійних напрямків ці критики бачать не в реальному існуванні НЛО. І не в тому, чим вони є насправді. Насамперед, їх турбує особливе сприйняття та інтерпретація людьми нерозпізнаних спостережень. А особливо те, що сучасні спостерігачі НЛО дуже часто схиляються до думки, що вони нібито бачили космічні кораблі інопланетян. Але саме головне – що очевидці та інші люди починають вірити в те, що ці інопланетяни якимось чином допоможуть людству справитися з його численними проблемами.

То ж нерідко виходить так, що замість того, щоб по-справжньому аргументовано і доказово критикувати конкретних спостерігачів та їхню помилкову позицію (якщо вона дійсно є такою), ці релігійні критики цілком свідомо та явно упереджено починають «викривати» й «розвінчувати», обвинувачуючи в сатанізмі й бісівщині, сам феномен НЛО укупі з усіма іншими аномальними явищами. А це, між іншим, з позицій сучасної віруючої людини, яка є освіченою та звикла мислити самостійно й аналітично, а також є більш або менш обізнаною в суті справи, виглядає не дуже добре: неправдиво, несправедливо, перекручено... Та взагалі якимось не по-християнськи.

Тут, імовірно, треба зробити деякий відступ, щоб зауважити наступне. Як сучасні послідовники «неорелігії», так і апологети «сатанинсько-бісівської» гіпотези однаково розуміють під НЛО гіпотетичні кораблі інопланетян. А тим часом, таке вживання цього поняття не є правомірним. Оскільки, фактично, саме це поняття по суті є нейтральним та аж ніяк не містить у собі не тільки такої, але й взагалі жодної інтерпретації. Адже насправді поняття «Нерозпізнаний Літаючий Об'єкт – НЛО» (англійською: Unidentified Flying Object – UFO), що вперше було застосовано Військово-повітряними силами США ще на початку 50-х років ХХ ст., означає лише «будь-який небесний феномен чи об'єкт, що є невідомим чи здається незвичайним спостерігачеві». Тобто це означає, що до категорії НЛО відносяться як цілком звичайні літаки, ракети, супутники й тому подібне, так і всі інші об'єкти, які спостерігаються в космосі та атмосфері Землі, походження яких залишається нез'ясованим. Також сюди попадають і різні природні явища, в тому числі й доволі тривіальні. Котрі, однак, у силу якихось причин, здалися спостерігачам незнайомими або загадковими. І тільки невелику частину НЛО (за даними різних спеціальних досліджень вона становить від 5 до 30% усіх випадків нерозпізнаних спостережень) складають по-справжньому загадкові випадки, коли компетентні фахівці не можуть однозначно віднести те, що спостерігалось очевидцями, до того чи іншого класу відомих об'єктів чи явищ.

У цілому, на сьогоднішній день вже існує більше сотні гіпотез про походження НЛО. І серед них – «інопланетна» гіпотеза. Але оскільки жодна з цих гіпотез не була ще вірогідно доведена, усі вони, з наукової точки зору, мають однакове право на існування. І до тих самих пір, поки існування гіпотетичних інопланетян не буде однозначно і науково доведено, – ніхто не має ніяких серйозних підстав для безапеляційних тверджень, що НЛО (й тим більше всі НЛО) є інопланетними космічними кораблями. Сказане в однаковій мірі стосується до всіх гіпотез про природу нерозпізнаних спостережень, включаючи й новітню «сатанинсько-бісівську» гіпотезу.

Одним з головних аргументів практично всіх прихильників «сатанинсько-бісівської» гіпотези є той безсумнівний факт, що переважна більшість НЛО являють собою деякі об'єкти, котрі світяться самі або якимось чином пов'язані зі світлом, сяйвом, вогнями, різними випромінюваннями і таким іншим. І вже одного цього факту, як вони вважають, цілком достатньо для підтвердження саме їхньої правоти [1].

Так, наприклад, автор брошури «Люди та демони: Образи спокуси сучасної людини занепалими духами», дехто «священик Родіон», з посиланням на словник Брокгауза та Єфрона, стверджує, що «на санскриті (древній індійській мові, що мала ходіння біля II-го тисячоріччя до н.е.) слово «бхаш» (bhash), що означає «біс», одночасно має значення «той, що світиться» [2]. На підставі вже одного цього він приходиться до наступного дуже «радикального» умовиводу, в якому виразно проглядається дещо від софістики: «тобто, мабуть, біси часто являлися у вигляді об'єктів, що світяться (по-сучасному – НЛО)». От вже, дійсно, «залізна» логіка! Як звикли здавна говорити про речі такого роду в Україні: «На городі – бузина, а в Києві – дядька!» [3]...

Далі цей автор надає власний «порівняльний аналіз контактів і впливів НЛО та бісів на людей». У спеціально складеній ним таблиці, зокрема, говориться про те, що поява НЛО «часто супроводжується сяйвом та іншими світловими ефектами». А поруч, – що подібно до того й біси «часто являються в світлі чи після явища світла». Такої чисто формальної аналогії йому, певне, цілком достатньо для того, щоб однозначно розпізнати НЛО як бісів [4].

Що ж, можливо, частково справа обстоїть саме так, як стверджує цей автор. І може дійсно явлення бісів теж інколи супроводжується певними світловими ефектами. Принаймні, про це говорять життя святих подвижників та праці отців Церкви. От і апостол Павло зауважує, що «сам сатана приймає вигляд Янгола світла» (2 Кор.-11:14). До речі, саме це місце зі Святого Письма прихильники даної гіпотези найбільш часто використовують у якості одного з головних аргументів для доказу своєї правоти. Правда, вириваючи цю фразу з контексту, вони звичайно забувають процитувати і наступні слова апостола: «А тому не велика справа, якщо і служителі його [сатани] приймають вигляд служителів правди; але кінець їхній буде по справах їх».

І ось тут цілком логічно виникає питання: якщо сатана та його служителі тільки приймають вигляд Янгола світла, уподібнюючись до Нього, то невже ж самого цього Янгола, на якого він так намагається походити, не існує ніде на світі? І чи не можемо ми, у свою чергу, припустити, що у випадках спостережень хоча б частини тих феноменів, що нині називають «НЛО» (а до них, як ми знаємо, відносяться й досить буденні речі, але тільки не розпізнані належним чином спостерігачами), люди бачать не сатану з бісами, а саме цього світлого Янгола? І взагалі, чи можна вважати правдивими твердження про те, що світло, сяйво, вогні, промені й т. п., – це все лише характерні ознаки пришестя сатани чи його темного воїнства? Адже саме такий «політичний» висновок нам дуже агресивно нав'язують усілякі творці та прихильники сучасної «сатанинсько-бісівської» гіпотези про походження НЛО.

А між тим, безпосередньо з Біблії ми знаємо про те, що Бог є світло і немає в Ньому ніякої п'ятни (1Іоан.-1:5). Ми знаємо, що Бог – вогонь, що винищує (Євр.-12:29). Сам Він у неприступному світлі живе (1 Тим.-6:16). Він удягається світлом як ризою, робить хмари Своєю колісницею і слугами Своїми творить палаючий вогонь (Пс.-103:2,4). Престол Його – як полум'я вогню, колеса Його – палаючий вогонь (Дан.-7:9). Покриває небеса велич Його, і славою Його наповнюється земля. Блиск її – як сонячне світло; від руки Його промені, і тут схованка Його сили. Перед лицем Його йде виразка, а по стопах Його – пекучий вітер... Сонце і місяць зупиняються на місці своєму перед світлом літаючих стріл Його, перед сяйвом блискучих списів Його (Ав.-3:3-5,11). Приходить Він у вогні, і колісниці Його – як вихор (Іс.- 66:15). Коли Бог розриває небеса й сходить, гори тануть від імені Його, як від вогню, що плавить, що кип'ятить воду (Іс.- 64:1). І створює Господь хмару і дим удень, й блиск палаючого вогню уночі (Іс.- 4:5)...

Тут, напевно, було б доречно згадати ще і про Віфлеємську зірку, котра йшла по небу, вказуючи східним волхвам шлях до новонародженого Христа (Мт.-2:1-12). І про пастухів, що нічною порою раптом були осяяні Славою Господньою, коли з неба до них спустився Янгол, щоб сповістити їх про народження Спасителя (Лк.-2:8-15). І про чудесне переображення Христа на горі Фаворській, – «І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло... Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх...» (Мт.-17:1-9). І про Янгола Господнього, що зійшов з неба та отвалив камінь від дверей труни Христової. Вид його був як блискавка, і одяг – білий як сніг. У його присутності на римських вояків, які стерегли труну, напав дикий жах і вони, начебто в паралічі, застигли нерухомо – «стали як мертві» (Мф.- 28:2-4). І про явище в яскравому світлі Янгола, що розкував та вивів ап. Петра з темниці, безконтактним способом відчинивши її ворота, і, пройшовши з ним одну вулицю, раптом зник (Дії.- 12:6-10).

Згадаємо також і про випадок чудесного навернення Савла в Павла. Це коли якимось опівдні, на підході до Дамаска, Савла та тих, хто йшли з ним, з неба раптово освітило дуже яскраве світло, яке по потужності перевершувало сонячне сяйво. Поки заціпенілі супутники Савла були обійняті страхом, що одразу нахлинув на них, сам він, нерухомо лежачи на землі, почув Голос Христа, котрий звертався тільки до нього і якого ніхто більше не чув. Одразу ж після цього Савл втратив зір. Він нічого не бачив, не їв і не пив цілих три доби по тому (Дії.-9:3-9; 22:6-13; 26:12-19)...

Як уже згадані тут, так і багато інших біблійних свідчень мають цілий ряд характерних рис, що одночасно притаманні й безлічі сучасних нерозпізнаних спостережень. Так що, як бачимо, для релігійних критиків набагато логічніше було би припустити, що у випадку з сучасними НЛО ми маємо справу не з сатаною чи бісами (або ж, як мінімум, не тільки з ними), але і з тими високо духовними істотами, яких Біблія називає янголами і воїнствами небесними. А також - з тими небесними істотами, що не мають ніякого відношення ані до перших, ані до других.

Принаймні, авторитетний християнський автор III ст. від Р.Х. Ориген Олександрійський у книзі «Про начала» стверджує, що на світі, крім добрих і злих розумних істот, є й такі, котрі займають між ними середнє місце. Він цитує св. Павла (Єф.-1:21) і, посилаючись на нього, говорить, що на небі «крім згаданих (чинів і посад), є ще деякі, іменовані в цьому столітті, але не обчислені ним і невідомі нікому іншому, і що є також ще інші, – такі, котрі не іменуються в цьому столітті, і будуть названі тільки в столітті майбутньому».

Цілком імовірно, що навіть тепер у когось усе ще можуть залишатися сумніви щодо правомірності нашої альтернативної гіпотези про можливість янгольської природи деяких з незвичайних небесних явищ, які нині називають «НЛО», а також щодо її відповідності православній традиції. Що ж, маємо відповісти на це у такий спосіб.

Справа в тому, що для старого (тобто до 1917 р.) руського православ'я саме «янгольське» пояснення природи тих загадкових феноменів, які сучасне людство називає «НЛО», якраз і було дуже характерним [5]. У цьому можна переконатися особисто, якщо звернутися до безцінних пам'яток нашої національної історії, духовності і культури – руських літописів. Широко відомо, що створювалися ці літописи в монастирях представниками найосвітченішого на той час соціального прошарку – православними ченцями. Фактично, ці ченці були тоді першими вітчизняними вченими. І тому вони не тільки фіксували те, що відбувалося навколо, але ще й намагалися дати всьому тому цілком визначене й розумне пояснення. Зрозуміло, що робилося це в міру тодішніх знань і уявлень про світ, а також у строгій відповідності до християнського віровчення (адже інакше тоді й бути не могло).

Давайте ж тепер самі познайомимося із тим, яким саме чином описували і витлумачували наші далекі предки ті незвичайні небесні феномени, що колись спостерігалися на землях Древньої Русі. Далі, як найбільш цікаві та показові, приводяться декілька літописних повідомлень.

Так, у «Повісті врем'яних літ» під роком 6618 (1110) є повідомлення наступного змісту: «У той же рік було знамення в Печерському монастирі в 11-й день лютого місяця [6]: з'явився стовп вогненний від землі до неба, а блискавка освітила всю землю, і в небі прогриміло в першій годині ночі, і всі люди бачили це. Цей же стовп спершу став над трапезницею кам'яною, так що не видно було хреста, і, постоявши небагато, перейшов на церкву, і став над труною Феодосієвою, і потім перейшов на дах церкви, як би до сходу обличчям, а потім став невидимий. Але то був не вогненний стовп, а явище янгольське: тому що Янгол таким є – іноді стовпом вогняним, іноді полум'ям. Як сказав Давид: «Твори́ть янго́лів Свої́х на ду́хів, і слуг Свої́х на во́гонь палю́чий», поси́лає їх велі́нням Бо́жим, куди хоче Владика і Творець усіх. Янгол же приходить туди, де є бла́гі місця і моли́товні будинки, і отут лише ледь виявляє свій вид, щоб можна було лю́дям побачити його; тому що лю́дям неможливо бачити єство янгольське, як і Мойсей великий не зміг бачити янгольського єства: тому що водив його вдень стовп хмарний, а вночі стовп вогняний, але це не стовп водив їх, але Янгол йшов перед ними вночі і вдень. Так і це пророкувало деяке явище, якому належало бути і яке збулося на другий рік, тому що, напевне, якраз цей ангол був вождем на інопле́нників і супоста́тів, як сказано: «Янгол то́бі пере́дує», і ще: «Янгол твій так буде з тобою» [7].

За твердженням деяких інших літописів, цей вогняний стовп (який, до речі сказати, сучасні очевидці порівняли би з променем потужного прожектора) спостерігав також і київський князь Володимир, який знаходився в той час біля Городця у Радосині. Отож, цей стовп світла не просто згас, як можна було б подумати, а саме віддалився від Печерського монастиря в городецькому напрямку. Згідно словам літописця, якраз тоді й уклав Янгол до голови князя Володимира намір йти у переможний похід на половців, і після цього він почав активно спонукати до цього інших руських князів.

Похід цей відбувся вже в наступному 6619 (1111) року. Вирішальна битва руських з половцями сталася навесні того ж року на річці Салница. Літопис повідомляє, що тоді на допомогу руським полкам прийшли янголи (полонені половці називали їх «інші з неба»). За свідченням очевидців, вони «їздили в повітрі над руськими у бронях світлих і страшних», невидимо (безконтактно) уражаючи половців якоюсь невідомою зброєю, що саме і стало головною причиною масової втечі і жахливої поразки останніх. «Це тільки й можуть бути янголи, які послані від Бога допомагати християнам», – робить свій категоричний висновок літописець у спосіб, що не терпить жодних заперечень.

Однак, цікаво те, що це був не останній випадок, коли під час баталій на допомогу руським військам з неба приходили ті, кого літописи називають «янголами» або «воїнствами небесними».

Так, відповідно до літописних свідчень, під час широко відомого бою невеликого об'єднаного війська руських і ладожан під командуванням новгородського князя Олександра зі шведами на р. Нева, що відбувся 15 липня 6748 (1240) року, остаточний і повний розгром дуже численному супротивнику був нанесений не руським військом, а усе тими ж «янголами» з неба. Мало того, описи цієї історичної події цілком дозволяють углядіти в ньому певні ознаки застосування останніми проти шведів якоїсь досить потужної зброї масового знищення. Адже якось занадто швидко та вельми ефективно усе здійснилося. І дуже незвичайним представляється той історичний факт, що багатотисячне вороже військо було знищене майже повністю. Тоді як малочисельні русичі та ладожани втратили разом в цій битві всього лише 20 вояків.

От як описує те, що тоді відбувалось, стародавній Нікифорівський літопис: «Було ж тоді чудо: переміг Олександр кораблі, а вони були і на іншому березі ріки Іжори, там, де не міг пройти полк Олександрів. Й тут [шведи] отримали велику множину мертвих, що були перебиті янголами Божими. Залишки ж їх побігли, а трупи мертвих своїх крашчих мужів склали в три кораблі та утопили на морі, а іншим викопали ями і покидали у них незліченну безліч, а інші багато хто поранені були, позбавилися кінцівок» [8].

Однак, битва на р. Нева – не єдиний випадок, коли князь Олександр одержував відчутну підтримку з неба під час своїх переможних кампаній. Принаймні, під час знаменитої битви руських військ з німецькими лицарями, що відбулося на льоду Чудського озера 5 квітня 6750 (1242) року, багато хто з його учасників мав можливість особисто спостерігати «воїнство Боже в повітрі, що прийшло на допомогу Олександрові». Отож, не виключено, що не тільки звитяга руського війська, але й ця остання обставина була причиною тієї панічної та безладної втечі німецьких лицарів з поля бою, що так добре показано в старому радянському кінофільмі «Олександр Невський».

А ось наступний вельми цікавий випадок. Ніконовський літопис повідомляє про те, що 14 травня 6738 (1230) року дуже багато мешканців Києва, спостерігаючи сонячне затемнення, побачили також і «вогонь, що сходив з неба, дуже страшний, як хмара велика, над струмком Либідь. І був на всіх страх і трепет великий. І смутилися, і жахнулися люди. І не сподівалися вже залишитися в живих, думаючи, що кінець світу прийшов. Вогонь же ходив туди і сюди з люттю великою. У толстоті [середній частині] великий, начебто велика хмара. І пройшов над усім містом без шкоди, тому що люди гірко з плачем і зі сльозами возопили до Господа Бога».

Дуже важливу, на наш погляд, подробицю до цього спостереження додає Лаврентієвський літопис: відповідно до тверджень очевидців, після того, як ця «вогняна хмара» перестала, нарешті, носитися над містом і тероризувати своїм апокаліптичним виглядом киян, вона впала в ріку Дніпро, де і «загинула» (зникла).

Треба сказати, що повідомлення про цю подію 14 травня 1230 р. у Києві науці добре відоме, адже на нього вже у новий час звернув увагу цілий ряд знаменитих російських вчених (особливо астрономів). Наприклад, згадували про нього історики В.Татищев і М.Карамзін. Як вказував астроном Д.Святський, «загадкова вогняна хмара над струмком Либіддю, що стояла в Києві під час затемнення, дала привід Мельникову-Печерському думати, що під цією хмарою розуміється сонячна корона». Сам же він, доводячи, що «вогняна хмара» сонячною короною бути ніяк не могла, схилився до думки, що це – «явище метеорологічного порядку, а не астрономічного». Однак, якщо це був метеорологічний феномен (а Святський вважав, що це була звичайна велика хмара, яку гнав вітер і незвичайно освітлювало затьмарене сонце), чому тоді він упав у Дніпро? А якщо це був болід чи метеорит, то чому в нього не було «хвоста» (чи «змія», як говорили в той час)? І чому він не відразу впав, а досить довго і з великою швидкістю («люття») переміщався у небі над містом, різко змінюючи напрямок свого польоту? Коротше, й дотепер оця «вогняна хмара» так і залишається нерозпізнаною наукою.

У Ніконовському літописі під роком 6788 (1280) є повідомлення про ще одне спостереження «вогняної хмари» такого змісту: «Того ж літа було знамення на небі: був облак вогнен на західній стороні, а іскри від нього на всю землю йшли; і постояв небагато та зник».

У тім же літописі під 6892 (1384) роком поміщене повідомлення про те, що «місяця вересня в 23 день, у першу годину дня,.. прийшла хмара з західної сторони до сходу швидко дуже, як п'ятьма, і померкло світло денне до третьої години; і так було темно, як в осінню темну ніч, і не знали люди, що це таке».

І була скорбота й туга велика в людях... по інших же сторонах тоді... вогняні хмари ходили, та іскри спадали на землю і запалювали; і настільки страшно було, що подумалося усім про друге Христове пришествя» [9].

Під 6911 (1402) роком у літописі читаємо: «Тієї ж осені, місяця Жовтня в 10 день, знамення на небі з'явилося, у другій годині ночі, нібито спис вогняний, величезний; з'являвся 3 рази» [10].

Псковський 1-й літопис під 6984 (1476) роком повідомляє про незвичайний небесний феномен у Новгороді, який був цілком аналогічний тому, що спостерігався у Печерському монастирі в 1110-м році: «У ту ж ніч (22 листопада) бачили і чули багато вірних, як стовп вогняний стояв над Городищем, від неба до землі, також і грім у небі гримів, і до світанку вже не було нічого».

У Пскові 14 березня 7071 (1563) року спостерігали в небі подібне ж знамення: «промені вогняні, виявляючи гнів Бога на місто»...

Отож: янголи, архангели, воїнства небесні, гнів і покарання Боже, друге пришествя Христа і пов'язаний з цією подією кінець світу, – ось яким чином, якщо судити по руських літописах, сприймали і розпізнавали в далекій давнині наші православні предки ті незвичайні аерокосмічні феномени, що нині називаються «НЛО».

А от, наприклад, як розпізнавав їх видатний церковний діяч і вчений XVIII ст. митрополит Феофан Прокопович. У своїй книзі «Натурфілософія або Фізика» він пише: «У найбільш низькій повітряній сфері, тобто біля землі, або точніше, недалеко від її поверхні, спостерігаються якісь вогні, що літають. Усі вони, звичайно, помітні вночі... Відрізняються вони між собою тільки величиною... формою і тому мають різні назви... Дехто стверджує, і справедливо, що такі вогні завжди необхідно відносити до природних причин». І дещо далі: «У 402 р. від Р.Х. були видимі [у Римі] вогняні списи, і в більш пізній період, коли готи під проводом Алариха захопили Рим, – багато інших явищ, які варто приписати не силам природи, а, без сумніву, Божій волі».

Багато згадувань про спостереження незвичайних небесних явищ та вельми визначене їхнє тлумачення, що цілковито відповідають древній православній традиції, зустрічаються також і в життєписах російських святих.

Здавна, наприклад, такими спостереженнями прославилася місцевість, де тепер розташований Саровський монастир (Мордовія), а колись раніше було древнє городище. «У 1664 році, – розповідається в книзі «Преподобний Серафім Саровський», – прийшов сюди пензенський чернець Феодосій, і поставивши келію на валу колишнього міста, став отут подвизатися. Іноді він ходив проповідувати слово Боже мешканцям найближчого села Кременка і переказував їм про незвичайні явища, яких він був свідком. Не раз по ночах він бачив, що небо ніби розкрилося; відтіля було світло, яке опромінювало всю гору. Іноді сходив зверху вогняний промінь, іноді чувся голосний благовіст багатьох дзвонів. Усе це затверджувало Феодосія в думці, що цьому місцю призначена велика майбутність...». Чернець Герасим, який жив тут після нього, теж був свідком різних знамень і часто говорив: «Думаю, що місце це святе». Після відходу старця Герасима, років десять чи більше це місце було ненаселене. Однак околиці селяни продовжували спостерігати на Старому Городищі незвичайні знамення, які не припинялися.

Потім тут оселився молодий ієромонах Іван, котрий став засновником і першим настоятелем Саровського монастиря. Коли весною 1706 р. у Сарові приступили до будівництва першого храму і уже вирішили було спорудити на ньому хрест, відбулася одна дивна подія. От як вона описується в книзі: «Перед полуднем 17 травня покрівельний майстер докінчував обробку глави, а інші робітники працювали усередині храму. Раптом опівдні усіх освітило незвичайне світло, роздалося дзвоніння багатьох дзвонів [між тим, жодного дзвону в Сарові ще не було] і продовжувалося це біля години».

Однак, найвідомішою й загадковішою особистістю із тих, що тут коли-небудь мешкав, безсумнівно, був і залишається св. Серафім Саровський. Він широко відомий не тільки багатьма своїми добрими справами, чудесами і пророкуваннями, але й постійними особистими контактами з небожителями. От, наприклад, як розповідає про одну з таких зустрічей деяка черниця з Дівеева, яка стала безпосередньою її учасницею:

«От що було. У цей час зробився шум, подібно до шуму лісу від великого вітру. Коли він затих, почувся спів, подібний до церковного. Потім дверь до келії сама собою відчинилася, і зробилося біліше ніж у найясніший день, а келію наповнили пахощі, схожі на росний ладан, тільки краще.

Панотець Серафім стояв на колінах, здійнявши руки до неба. Я злякалася. Панотець встав і сказав мені: «Не бійся, чадо, це ниспосилається нам від Бога милість. От Преславна, Пречиста Володарка наша Пресвята Богородиця йде до нас».

Попереду йшли два Янголи, тримаючи – один у правій, а інший в лівій руці – по гілці, усаджених квітами, що тільки-но розпустилися. Волосся їх було подібне до золотаво-жовтого льону і лежало розпущеним по плечах. Вони стали спереду. За ними йшли святий Іван Предтеча і святий Іван Богослов. Одяг на них був білий, блискучий від чистоти. За ними йшла Богоматір, а за нею дванадцять святих дів. Цариця Небесна мала на собі мантію, подібну до тої, яка пишеться на образі Скорбної Божої Матері, – блискуча, несказанної краси, вона сяяла незвичайним світлом... Келія зробилася простора, і весь верх наповнився вогнями, як би від палаючих свіч. Світло було дивовижне, особливе, не схоже на денне світло: було світліше і біліше сонячного світла. Я злякалася й упала. Цариця Небесна підійшла до мене, і, торкнувшись правою Своєю рукою, zvolila сказати: «Устань, дівчице, і не бійся нас; такі ж діви, як ти, прийшли сюди зі Мною». Я не відчула, як встала... Видіння продовжувалося не одну годину, і потім в одну мить усе стало невидимо. Після цього дивовижного бачення отець Серафім, звернувшись до мене, сказав: «От якої благодаті сподобив Господь нас, убогих. Мені в такий же спосіб це вже дванадцятий раз було явище від Бога, от і тебе Господь сподобив. Ось якої радості досягай!».

«Отже, ясно, – пише далі укладач збірника «Преподобний Серафім Саровський. Радість моя», з якого приводимо це повідомлення, – що святі, котрі перебувають на Небесах, мають спілкування і з тими, які живуть на землі. І це спілкування, як показав приклад преподобного, іноді може супроводжуватися чудесними явищами Небожителів».

Й, нарешті, для підтвердження правомірності висування нами «янгольської» гіпотези щодо походження НЛО (нехай навіть деяких з них), як певної альтернативи до «сатанінсько-бісівської» гіпотези, маємо послатися на думку всесвітньо відомого вченого і, одночасно, архієпископа та святителя Луки (В.Ф.Войно-Ясенецького), який був духовним спадкоємцем старої православної традиції та багато постраждав за віру в радянські часи. До речі, за те, що архієпископ Лука у своєму земному житті втілював ідеал святості та висоту духовної досконалості, у 1995 р. він був залучений РПЦ до лику святих. А далі наводимо фрагмент із його чудової книги «Дух, душа й тіло», написаної ще в 40-і роки ХХ ст., де він розмірковує про позаземне розумне життя:

«Дух людський є подихом Духа Божого, і вже тому він безсмертний, як усі безтілесні, янгольські духи. А їх незліченна безліч, як свідчить Священне Писання, і нескінченними є ступені їхнього розвитку, їхньої досконалості... Увесь світ живих істот, навіть уся природа виявляє великий закон поступового і нескінченного удосконалювання форм, і неможливо допустити, щоб вища досконалість, досягнута в земній природі, духовність людини, не мала подальшого розвитку за межами земного світу. Неможливо допустити, щоб всі незліченні зоряні світи були тільки грандіозними масами мертвої матерії, щоб світ живих істот обривався на людині, цій першій сходинці духовного розвитку. Що заважає допустити, що небесні тіла служать місцем проживання незліченних живих розумних істот, вищих форм інтелектуальності?»

Проти цього звичайно заперечують, що ніяке органічне життя неможливе при тих фізичних умовах, які існують на зірках і планетах (за винятком, може бути, тільки Марса). Але хіба безтілесні духи мають потребу у визначених фізичних умовах життя, подібно істотам органічним? І, нарешті, хіба не можуть існувати форми тілесності зовсім інші, ніж земні, пристосовані до фізичних умов, які відрізняються від земних? І палаючі розпечені маси величезних зірок можуть бути населені полум'яними серафимами і херувимами (Творяй Янголи Своя духи, і слуги Своя пламіль вогняний – Пс. 103, 4). Якщо настільки ясний закон розвитку і удосконалювання в земній природі, то немає ніякої підстави допустити, що він переривається за межами нашої планети, що дух, уперше виявлений у людині, але такий, що виявляється й у найпростіших істотах у початковій формі, не має подальшого розвитку у всесвіті... Світ має свій початок у любові Божій, і якщо людям даний закон: Будьте досконалі, як є досконалим Батько ваш небесний, то, звичайно, повинна бути дана й можливість здійснення цієї заповіді, можливість нескінченного вдосконалення духу. А для цього необхідно вічне безсмертне існування духу і нескінченність ряду форм його досконалості. Не може бути, щоб закон нескінченного удосконалювання духу в наближенні до досконалості Бога був даний тільки людям, а не усій світобудові, не усьому світу духовних істот, тому що і вони створені в різних ступенях досконалості, яка далеко переважає малу досконалість духу людського... Чому б не визнати існування розумних, могутніх істот, що не належать до доступного нашим почуттям світу? По якому праву ми, з нашими обмеженими почуттями, нашим недосконалим розумом, нашим науковим розвитком, що ледь обчислюється трьома століттями, сміємо стверджувати, що в невимірному космосі людина – єдина розумна істота, а що всяка мисляча реальність завжди має потребу в нервових клітинах, зрошуваних кров'ю? Існування розумних істот, відмінних від людей, що мають зовсім інший тип організації, ніж людський, – це не тільки можливо, але й найвищою мірою ймовірно. Можна навіть стверджувати, що це вірогідно. Абсурдно думати, що людський розум єдиний у природі та що всяка розумна сила неодмінно повинна бути організована за типом людини і тварин та мати мозок як орган думки. Якщо допустити, що у всесвіті, у часі й просторі, яким є підлеглою наша рудиментарна психологія, існують обдаровані розумом сили, що втручаються іноді й у наше життя, то ми одержимо гіпотезу для повного пояснення фактів, викладених у цій книзі»...

Таким чином, ми маємо дуже серйозні підстави, у тому числі наукового й богословського характеру, щоб усумнітися в правильності новітньої теорії про «сатанинсько-бісівське» походження сучасних НЛО. Цілком очевидно, що з часом змінювалися не самі ці феномени, які з завидною сталістю демонструють одні й ті ж характерні риси. Змінювалося сприйняття й тлумачення нерозпізнаних спостережень земними людьми. Спочатку говорили про вогняні хмари та колісниці, на яких спускаються на Землю та підіймаються на небо Бог, янголи і воїнства небесні. Потім – про незвичайні повітряні вітрильники. Потім – про невідомі дирижаблі та аероплани з вогнями і прожекторами. І лише порівняно недавно про них заговорили як про космічні кораблі інопланетян. Отже, у кожному нову епоху людської історії НЛО розпізнавалися людьми якимось по-новому. І відбувалося це у повній відповідності до певного рівня науково-технічного розвитку нашої земної цивілізації, а також до нового рівня знань і уявлень самих людей про навколишній світ. Виходячи з цього, ніяк не можна виключати того, що років отак через двісті-триста наші нащадки під НЛО будуть розуміти не кораблі інопланетян, а щось цілковито інше. Таке, що нам сьогодні навіть неможливо уявити...

Отже, ми все ж таки бачимо, що Святе Письмо та стара православна традиція однозначно розпізнають незвичайні феномени, які сьогодні називають «НЛО», як прояви Божої сили і волі, як світлих янголів та воїнства небесні.

Ось тому, на закінчення цієї статті, буде цілком правомірним поставити таке питання: а чи повинні ми сліпо й нерозсудливо сприймати на віру твердження про «сатанинсько-бісівське» походження незвичайних небесних феноменів, якщо це явно суперечить не лише науковим фактам, а й ортодоксальному християнському вченню?

ПОСИЛАННЯ ТА ЗНОСКИ

[1]. Не маючи можливості докладно розглядати тут всі аргументи апологетів «сатанинсько-бісівської» гіпотези про природу НЛО, далі у цій статті ми, переважно, зконцентруємо увагу на розгляді саме цього їх аргумента, що пов'язаний зі світлом, вогнями сяйвом й таким іншим.

[2]. Між іншим, цей аргумент для православного християнства є вельми сумнівним. Справа в тому, що зі словом «бхаш» не менше, ніж слов'янське «біс» (а це слово у дохристиянські часи означало взагалі всякого, а не тільки злого духа), пов'язане також і споріднене з ним грецьке слово «fos», або «Світло», яким користується Святе Письмо для визначення вічної сутності Ісуса Христа.

[3]. Стійка прихильність до огульних і голослівних звинувачень, словесні маніпуляції, підміна понять, софістичний метод доказу та явні нелади з елементарною логікою, – все це є дуже характерним практично для всіх апологетів «сатанинсько-бісівської» теорії походження НЛО. Так, деякий анонімний автор брошури «Диявол та його нинішні неправдиві чуда і неправдиві пророки», що була видана з благословіння Святішого Патріарха Московського і всея Руси Олексія II, пише: «Для віруючих цікаво буде знати, що деякі з цих космічних прибульців говорять про себе, що вони «помічники Вищого розуму, якого на Землі Богом кличуть», а їхня мета: врятувати людство від катастрофи, що насувається. При цьому вони викладають землянам украй перекинуте учення про Бога. Уже цього цілком достатньо для того, щоб знати, що НЛО – це біси». Але сам цей автор чомусь забуває про необхідність доказово підтвердити свої звинувачення, повідомивши читачам, в чому ж саме полягає оте «перекинуте» вчення, на яке він посиляється як на твердий доказ власної правоти.

[4]. Щоб більш наглядно продемонструвати справжню наукову й богословську «цінність» аргументів та метода досліджень цього автора, ми вважаємо за доцільне доповнити його власну порівняльну таблицю деякими місцями зі Святого Письма (див. Додаток наприкінці статті).

[5]. Якщо судити з монографії прот. Г. Дяченко «3 області таємничого» (1899 р.), дореволюційне російське православ'я по відношенню до всіх незвичайних феноменів, включаючи загадкові небесні й т. зв. «парапсихологічні» явища, займало куди більш терпиму та помірковану позицію.

[6]. Тут і надалі всі дати надаються за старим стилем.

[7]. Для демонстрації тієї принципової різниці, яка існує між традиційно-православним і сучасним підходом Московського Патріархату у тлумаченні спостережень незвичайних небесних феноменів, прочитаємо анонімного автора брошури «Диявол та його нинішні неправдиві чуда і неправдиві пророки»: «Древні літописи і більш пізні джерела свідчать, що і раніш іноді в атмосфері з'являлися вогненні кулі, які сучасні вчені відносять до НЛО. Якщо в дійсності це було те, що тепер прийнято називати НЛО, хоча сучасники не приймали їх за міжпланетні станції, то можна думати, що призначалися вони для обману нинішнього покоління людей. Біси розуміли, що поява на небі якихось загадкових вогнених куль, чи було це ще до Різдва Христова або в якому-небудь столітті християнської ери, буде витлумачено людством у XX столітті, як поява НЛО у віддалені часи». Отак от...

[8]. У «Житті Олександра Невського» цей загадковий випадок порівнюється з іншим, аналогічним: «Було ж у той час чудо дивне, як у древні часи при Єзекії царі, коли прийшов Сенахірім, цар асирійський, до Іерусалиму, намагаючись захопити святе місто, та раптом з'явився Янгол Господень і згубив 185000 воєнків асирійських. І коли настав ранок, знашли їхні трупи. Так само було й після перемоги Олександра...»

[9]. Як вказує астроном Д. Святський, в тім році сонячних затемнень на Русі не спостерігали.

[10]. Відомо, що після середини вересня 1402 р. та весь 1403 р. на Русі комет не спостерігали.

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ
з брошури «Люди та демони: Образи спокуси сучасної людини занепалими духами»
(доповнена)

Характеристики впливів НЛО і НЛОнавтів на людей, види й особливості їхніх явищ	Характеристики впливів нечистих духів на людей, види і особливості їхніх явищ	Характеристики впливів світлих Янголів на людей, види і особливості їхніх явищ
<p>I. НЛО в ряді випадків поводяться вкрай агресивно: а) знищують і ламають техніку; б) ранять і навіть вбивають людей (см. випадок з Апраксіним; загибель капітана Ментела, смерть Ансесіо Бермудеса).</p> <p>II. Зафіксовано випадки насильницького викрадення людей (див. випадок з полісменом з Етланда, подія з бразильським фермером)</p> <p>III. При насильницькому викраденні часто принижують достоїнство людини: насильно беруть проби крові, шкіри і т.п., роздягають і навіть нібито (як у випадку з фермером із Бразилії) вступають у «інтимні відносини».</p> <p>IV. Зафіксовано вплив гіпнозом, уселяння різних образів і уявлень; часте спілкування відбувається за допомогою телепатії (див. випадок з полісменом, контакт у КБАССР).</p> <p>V. Часто намагаються увійти в контакт і тісне спілкування, запросивши до себе на корабель; при рішучому відмовленні в ряді випадків не застосовують насильства і відступають (див. оп. №2, №3).</p>	<p>I. Демони є ворогами роду людського, їхньої задачі – привести людини до вічної загибелі. Вони: а) ламають келії, псують речі людей; б) б'ють подвижників і навіть деяких доводять до смерті (див. житіє преп. Серафіма, свідокство св. Сімона (Нов. Богослова))</p> <p>II. Є випадки насильницького викрадення, особливо грішників, не захищених благодаттю Божою (див. житіє св. Ніла Сорського, свід. С. Нілуса)</p> <p>III. Усіляко знущаються над спокушеною людиною; можуть з'явитися у вигляді жінки і вселити образ інтимних відносин (див. приклад з отечника св. Ігнатія Брянчанінова)</p> <p>IV. Прагнуть уселити подвижнику свої думки, змусити прийняти свої образи, бачення; при спілкуванні часто голос чується як би «зсереди» (телепатія) (див. житіє св. Исаакія і преп. Антонія)</p> <p>V. Усіляко намагаються увійти в контакт і викликати інтерес і згоду на спілкування з метою підкорити своєму своєму впливу. При рішучій відмові та молитві насильно нічого не можуть зробити і зникають (див. житіє преп. Антонія, свідчення св. Ігнатія Брянчанінова).</p>	<p>I. Бог і Янголи осліплюють, ранять, вбивають, а іноді навіть займаються масовим знищенням людей, тварин, техніки і нерухомості (знищення Содому і Гомори, 10 кар єгипетських, загибель цілої єгипетської армії в Червоному морі та інше).</p> <p>II. Узяття пр. Ілії вогняною колісницею, викрадення пр. Єзекіїля, взяття ап. Павла до 3-го неба.</p> <p>III. «Вогняний муж», викрадаючи пр. Єзекіїля, тягне його за волосся. Насильно обездвижують людей. «Інтимні відносини» Синів Божих з дочками людськими, від яких у них народилися діти.</p> <p>IV. Впливають гіпнозом (видіння пр. Даниїла біля р. Тигр), уселяють певні думки й образи (напр., кн. Володимирові про похід на поло-віців), читають думки (Янгол дові-дався про внутрішній сумнів Сари, дружини Авраамової, щодо її можливості завагітніти), спілкуються за допомогою телепатії (ап. Павло чув, перебуваючи на 3-му небі, «слова незреченні» й ін.).</p> <p>V. Усіляко намагаються увійти в контакт, викликати інтерес, згоду на спілкування (Неопалима купина, Валаамова ослиця, видіння пр. Даниїла біля р. Тигр та інше).</p>

<p>VI. У деяких випадках у людей після контактів із НЛЮ відбувається зцілення тієї чи іншої недуги (див. оп. 328, випадок зі Світла-ною).</p>	<p>VI. У житіях святих і в працях св. батьків ми читаємо про здатність чаклунів демонічною силою робити зцілення, але вони не довгострокові й звичайно ведуть до погибелі душі тих, хто до їх допомоги прибігає (див. житіє священомуч. Купріяна, слова Іоанна Злотоуста і про, що лікуються від хвороб волхвуванням).</p>	<p>VI. Масове зцілення юдеїв у пустелі за допомогою мідного змія. Чудеса зцілення, явлені Христом і апостолами.</p>
<p>VII. При близькому спілкуванні, особливо спочатку, людина випробує гостре почуття жаху і страху (у всіх вищенаведених випадках).</p>	<p>VII. При явищі виникає зняковість, дискомфорт, страх (див. Житіє преп. Антонія, свідчення св. Ігнатія Брянчанінова)</p>	<p>VII. При близькому спілкуванні, особливо спочатку, людина відчуває гостре почуття жаху і страху (видіння пр. Даниїла біля р. Тигр, див. також й ін. матеріали в статті).</p>
<p>VIII. Зовнішній вигляд НЛЮнастів різний: це велетні і карлики, виродки і красені, жінки і чоловіки (див. вищенаведені приклади контактів)</p>	<p>VIII. Являються в різних образах: велетнів і карликів, виродків і красенів, жінок і чоловіків, гадів і звірів (див. наведені вище житія святих).</p>	<p>VIII. Зовнішній вигляд небожителів різний: чоловіки й жінки (явища Пр. Богородиці та ін.), старі й молоді, різні тварини та істоти дивного вигляду.</p>
<p>IX. Їхнє явище найчастіше супроводжується сяйвом та іншими світловими ефектами (див. випадок у КБАССР, подія з бразильським фермером)</p>	<p>IX. Часто являються в світлі чи після явища світла (див. житіє св. Ісаакія, преп. Антонія й ін.)</p>	<p>IX. Їхнє явище найчастіше супроводжується сяйвом та іншими світловими ефектами (див. у статті).</p>
<p>X. Часто раптово з'являються і також миттєво дематеріалізуються, зникають (див. оп. № 10)</p>	<p>X. Раптово з'являються і миттєво зникають після створення чи молитви, хресного знамення (див. житіє преп. Антонія, випадок з отечника Ігнатія Брянчанінова).</p>	<p>X. Раптова поява і таке ж зникнення Іллі та Мойсея під час Переображення Христа. Раптова поява Христа у замкнутій кімнаті серед учнів після Воскресіння й т. ін.</p>

Примітка:

Як можна бачити з цієї доповненої нами таблиці, практично всі наведені вище аргументи прихильників «сатанинсько-бісівської» гіпотези про походження НЛЮ легко спростовуються на підставі Святого Письма та інших християнських джерел.